

Iskaj vsak dan razen sobot, nedelj
in praznikov.
Issued daily except Saturdays,
Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori:
2657 South Lawndale Ave.

Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

1941-1942 XXXIV.

Cena lista je \$6.00

Entered as second-class matter January 16, 1932, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., PETEK, 16. OKTOBRA (OCTOBER 16), 1942

Subscription \$6.00 Yearly

STEV.—NUMBER 205

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

Bitka za dominacijo južnozahodnega Pacifika

Japonci raztegnili vojne operacije na druge otoke.—Ruske armade odbile napade nemških tankov in oklopnih kolon na stalingrajski in kavkaški fronti.—Angleški letalci bombardirali Kiel, gnezdo nemških podmornic.—Ameriška letala dovažajo potrebščine jugoslovanskim četnikom

Washington, D. C., 16. okt.—Ameriški letalci so ponovno bombardirali vojaško letališče na Guadalcanalu, ki ga drže ameriški pomorščaki, in raztegnili operacije na Novohibridske otoke. Lete 565 milijunov južnozahodnega Pacifika, poročajo mornariški departament. Iz poročila je vidno, da je bitka za dominacijo južnozahodnega Pacifika v

zakriva Kiel, se je razpršila in letalci so lahko videli tarče. Razstrelilne in zažigalne bombe so povzročile ogromno škodo in zažigale mnogo požarov. Letalci so videli plamene, ko so bili čez trideset milijunov oddaljeni od Kiela, ko so se vračali v svoja oporišča. Samo devet podmornic se ni vrnilo v oporišča po izvršenem napadu.

Kairo, Egipt, 15. okt.—Ameriški letalci so razpršili osiščna bojna letala v spopadu nad egiptsko fronto in sestrelili več letal. To je bila prva velika zmaga ameriških letalcev v bitki nad to fronto.

Britsko poveljstvo pravi, da so britski in ameriški letalci izgubili samo tri letala v operacijah v zraku proti sovražniku od Egipta do Malte, britske otoške trdnjave na Sredozemskem morju, dočim osiščne izgube znašajo 163 letal.

London, 15. okt.—Ameriški letalci dovažajo orožje, strelivo in živila jugoslovanskim četnikom, katerim poveljuje general Draža Mihajlovič, z baz na Srednjem vzhodu, po poročilu iz glavnega stana generala. Nekaj živil, ki so jih vrgli letalci, je prišlo v roke hrvaških četnikov, večina pa je bila dostavljena četnikom. Mihajlovič se je zahvalil ameriškim letalcem za pomoč.

Melbourne, Avstralija, 15. okt.—Japonsko bojno (brodovje se zbira v južnem delu Pacifika po poročilu, ki ga je dobil general Douglas MacArthur, vrhovni poveljnik zavezniške oborožene sile. To vključuje sedem bojnih ladij, tri križarke in štiri letalonosce.

Avstralske čete so v svojem prodiranju v gorovju Owen Stanley, Nova Gvineja, dosegle do križišča Templetona. V zadnjih dneh so prodirle več milijunov v južni smeri od Myole, strategične točke, katero so zasedle prejšnji teden. Samo v nekaterih krajih so naletele na odpor s strani japonskih čet.

Amerika sprejme otroke židovskih beguncev

Vichy, Francija, 15. okt.—Lavalovala vlada je dobila zagotovilo, da bo Amerika dala zavetje 5000 otrokom židovskih beguncev. Ti so ostali brez staršev. Zagotovilo, da bo Amerika sprejela te otroke, je dal vlad S. Pickney Tusk, opravniki poslov ameriškega poslaštva v Vichyju.

Poročeni moški brez otrok bodo pozvani v armado

Washington, D. C., 15. okt.—Okrog 100.000 moških, ki imajo žene, ne pa otrok, bo pozvanih v armado v novembru, je dejal general Lewis B. Hershey, direktor federalnega nabornega urada. To se bo zgodilo, čeprav kongres sprejme zakonski načrt, da se vojaška starost zniža na osemnajst let.

Nemški ujetniki pobegnili iz taborišča

Bowmanville, Kanada, 15. okt.—Trije nemški vojaški častniki, vojni ujetniki v taborišču v bližini tega mesta, so pobegnili, a so bili čez nekaj ur prijeti nekaj milijunov stran od taborišča.

Teorija generala Dougheta zavržena

Bombardiranje iz zraka ne zagotovi zmage

Moskva, 15. okt.—Uspešna obramba Stalingrada je zadala smrtni udarec teoriji italijanskega generala Giulia Dougheta, da se zmaga lahko doseže samo z bombardiranjem iz zraka.

To teorijo pobija general N. Žuravlev, član ruskega armadnega štaba, v članku, ki ga je objavila Rdeča zvezda, glasilo ruske armade. On pravi, da je bil Stalingrad izpostavljen napadom 9000 bojnih letal, trikrat večjemu številu kot je po teoriji italijanske vojaške avtoritete potrebno, da se napadeno mesto poda. Nemški napadi iz zraka niso strli odpora ruskih brambovcev.

"Kadar se razvije smoten odpor v zraku in na tleh, ne more niti ogromna letalska sila sovražnika izsiliti kapitulacije," pravi general Žuravlev. "Dokaz je Stalingrad. Odločitve v vojnah so odvisne od armad mnogo milijonov vojakov."

Green spet izvoljen za predsednika

Lewis se jezi na Roosevelta

Toronto, Kanada, 15. okt.—Konvencija Ameriške delavske federacije je ponovno izvolila Williama Greena za predsednika. To je že Greenov devetnajsti termin.

Green je nominiral Frank Duffy, uradnik tesarske unije. "Mislim, da smo vsi za to, da je dejal Duffy. 'Iz tega razloga ponovno nominiram svojega starega prijatelja Williama Greena, ki zvesto opravlja svojo službo že osemnajst let, za predsednika.'"

Green je bil nato izvoljen za aklamacijo. Istotako je konvencija za aklamacijo izvolila trinajst podpredsednikov in tajnika-blaginika Geo. Meanyja. Prihodnja konvencija ADF se bo vršila v Bostonu, Mass.

Delegatje so prej podprli stališče članov ekskluzivnega sveta proti ustanovitvi skupne komisije ameriških, britskih in ruskih delavcev. Le nekaj delegatov je vodilo opozicijo. Ustanovitev skupne delavske komisije je sugestiral Walter Citrine, tajnik Kongresa britskih strokovnih uniij, v zadnjem maju, ko se je mudil v Ameriki.

Cincinnati, O., 15. okt.—John L. Lewis, predsednik rudarske unije UMW, je obdolžil Rooseveltovo administracijo, da je postavila njegovo organizacijo na črno listo in ji zanika soudeležbo v določanju delavskih smernic v vojnem času. V zaključnem govoru na konvenciji svoje unije je Lewis poudarjal, da rudarji podpirajo ameriške vojne napore in prispevajo svoj delež k zmagi Amerike, zato bi morala biti unija spoštovana s strani Rooseveltove administracije. Ona bi morala imeti reprezentante v vseh vladnih odborih, ki določajo ekonomske in industrijske smernice.

"Mi hočemo kooperirati z vlado v vseh ozirih," je rekel Lewis. "Naša unija je močna in mora biti kot taka priznana. Jaz sem tarča napadov, ki so tudi napadi na unijo."

Trije rušilci spuščeni v morje

Kearney, N. J., 15. okt.—Trije novi rušilci so bili spuščeni v morje v nasledku getih ur. Rušilce je zgradila Federal Shipbuilding & Drydock Co.

ARGENTINSKA ZUNANJA POLITIKA KRITIZIRANA

Liberalci in socialisti zahtevajo prelom z osiščem

WELLESOVE OBDOBITVE POTRJEJE

Buenos Aires, Argentina, 15. okt.—Liberalna stranka je na svoji konvenciji obsodila vladno zunanjo politiko in podprla stališče socialistov, ki zahtevajo takojšen prelom z Nemčijo, Italijo in Japonijo. Govorniki so naglašali, da imajo osiščni agentje in petokolonci proste roke v Argentini.

Zahteve, da se Argentina drži zaključkov, sprejetih na konferenci zunanjih ministrov ameriških republik, ki se je vršila v zadnjem januarju v Rio de Janeiru, Brazilija, so dobile oporo pri liberalcih. Argentina in Čile sta edini ameriški republiki, ki še nista pretrgali odnosov z osiščem.

Santiago, Čile, 15. okt.—Čilejski listi izražajo upanje, da izjava predsednika Juana A. Riosa glede odločitve nespornost med državama. Rios je poslal noto predsedniku Rooseveltu, v kateri pravi med drugim, "da so izjave ameriških uradnikov glede mednarodne politike moje vlade ustvarile neugodno razpoloženje, ki ograža solidarnost ameriških republik."

List La Hora, glasilo radikalne stranke, katere član je Rios, pravi, "da razlike v mnenju ne bi smele povzročiti nespornost med družini ameriških republik."

Washington, D. C., 15. okt.—Obdolžitve državnega podtajnika Sumnerja Wellesa, katere je izrekel v svojem govoru v Bostonu, Mass., glede osiščne spionaze v Argentini in Čileju, temelje na dokazih v rokah ameriške vlade. Welles je med drugim dejal, da osiščni špioni imajo stike s poveljniki osiščnih podmornic, ki napadajo zavezniške parnike na Atlantiku in Karibskem morju.

Argentinska in čilejska vlada sta uradno protestirali v Washingtonu, nista pa zanikali Wellesovih obdolžitev. Kubanska vlada je informirala Ameriko, da je Heinz Luning, Hitlerjev agent, priznal, da je imel stike z osiščnimi špioni v Čileju in Argentini in jim dajal informacije o kretanju zavezniških parnikov. Kubansko sodišče je nedavno obsodilo Luninga v smrt.

Načelnik nemškega štaba odstavljen

Hitler odredil novo čistko med generali

London, 15. okt.—Poročila iz Stockholma, Švedska, se glase, da je diktator Hitler odstavil generala Franza Halderja, načelnika štaba vrhovnega poveljstva. Na njegovo mesto je postavil generala Alfreda Jodla. Oba sta poveljnika topniških divizij.

Ruska časnikarska agencija Tass je že prej poročala o velikih Hitlerjevih čistki med nemškimi generali. Diktator je odstavil več generalov, med temi člane vrhovnega armadnega štaba. Imena odstavljenih generalov poročilo ne omenja.

Tass pravi, da se je Hitler odločil za čistko po konferenci z vodilnimi nacisti, ki se je vršila v Berlinu v zadnjih dneh septembra. Te se je med drugimi udeležil Heinrich Himmler, načelnik Gestapa, nacistične tajne policije. On je baje svetoval Hitlerju, naj odstavi več generalov zaradi neuspehov v operacijah na ruskih frontah.

Domače vesti

Slovenski letalci topničar razglašeni za junaka

Rock Springs, Wyo.—Tukajšnji angleški listi, med njimi tudi Salt Lake City Tribune, so zadnje dni veliko pisali o našem 28-letnem rojaku Blažu Tavčarju mlajšemu (po ameriško ga nazivajo Ben) iz te naselbine in članu SNPJ, ki se je 3. oktobra pralaval v letalski bitki z Nemci pet milijunov nad Francijo, ko so ameriški bombniki napadli Meaulte v Franciji. Ameriško letsko trdnjavo Phyllis je napadlo 40 nemških letal, ki so streljali nanjo z vseh strani, toda Phyllis se je otapala tako erdito in junaško, da je ušla domala vsa razbita nazaj v Anglijo s svojo posadko desetih mož, med katerim je bil tudi Blaž Tavčar. Blaž je bil v tem letalu topničar. Streljal je na Nemce iz topiča v repu letala in ves čas bitke so deževale okoli njegove krogle iz strojnih nemških letal, ki se je opazila na njem. Več njegovih tovarišev je bilo ranjenih. Ko se je letalo vrnilo na Anglesko, je imelo dva motorja razbita, veliko luknjo v enem krilu, "stabilizer" in "ruder" sta bila odbita, polovico kontrolerjev odstreljenih in čez 200 lukenj povod drugod. Blaž je ob povratku povedal, da je bil tako zapazen s streljanjem na Nemce, da ni opazil ničesar, kaj se je godilo okrog njega. Upa, da je vsaj dva Nemca zadel. Njegov oče, Blaž Tavčar starejši, je tudi član SNPJ. (Nadaljnje poročilo o tem našem junaku bo prihodnje sredo v angleški sekcijski Prosveta.)

Lasallaka vest

La Salle, Ill.—Dne 5. t. m. je umrla Mary Savnik, stara 74 let, in doma od nekod na Dolenjskem. Zapušča moža, dva sinova in hčer.

Is Pensilvanije

Tire Hill, Pa.—Pred dnevi je v bolnišnici naglo umrl Izidor Horvat, star 58 let in rojen v Sv. Petru na Hrvaškem. Bil je član društva 289 SNPJ in tukaj zapušča brata.

Slovenski pomorščak pogrešan

Waukegan, Ill.—Frank Petrovšek je bil te dni obveščen iz Washingtona, da je njegov sin Andrew Petrovsek med pogrešanimi. Služil je v mornarici in se je udeležil bojev na Pacifiku.

Naši člani-vojaki

Bridgeville, Pa.—Od društva št. 295 SNPJ je prostovoljno odšel v službo strica Sama John Levec, sin blaginjakarke tega društva. V kratkem odide tudi Albert Milavec, član istega društva.

Vodilni cerkvenjaki izgnani iz Osla

Stockholm, Švedska, 15. okt.—Šest vodilnih norveških cerkvenjakov, med temi dekan Johannes Nygen, katere je odstavil premier Quisling, Hitlerjeva lutka, je bilo izgnanih iz Osla. Uradno pojasnilo je, da so bili izgnani, ker so nadaljevali svoje aktivnosti po odstavitvi. Več luteranskih pastirjev, ki niso hoteli kooperirati s Quislingovo vlado, je bilo aretiranih v zadnjih tednih in poslanih v koncentracijska taborišča.

Zavezniški konvoji v bližini Dakarja

London, 15. okt.—Poročila iz Švedske pravijo, da se zavezniški konvoji nahajajo v bližini Dakarja, glavnega mesta francoske Zahodne Afrike, z vojaškimi četami. Ta poročila potrjuje vest iz Berlina, da so nemške podmornice potopile dva vojaška transporta v bližini obrežja Zahodne Afrike. Iz poročil je razvidno, da so v teku priprave za zavezniške operacije v južnem delu Atlantika.

Hitler zahteva Slovenijo do Trsta!

Ameriška letala nosijo živež in orožje Mihajloviču

HRVAŠKI KMETJE V BOJU S PAVELICEM

Ankara, 15. okt.—Tukaj kroži poročilo, da Hitler namerava v kratkem vzeti vso Hrvaško in vso Slovenijo pod svojo kontrolo. Hitler je skrajno nezadovoljen z Italijani, ki nikakor ne morejo potlačiti revolte v svojem delu okupirane Jugoslavije, zato bo zahteval zase kontrolo tudi nad Trstom in Jadranskim morjem.

London, 15. okt.—Privatno poročilo iz balkanskega vira se glasi, da ameriški bombniki redno donosajo živež, strelivo in orožje generalu Draži Mihajloviču in njegovim četnikom v Jugoslaviji. Italijani in Nemci se boje zavezniške invazije z morške strani, zato mrzlično utrjujejo obrežje v Dalmaciji. Poročilo ne pove, odkod prihajajo ameriška letala, ki prinašajo živež in orožje jugoslovanskim četnikom, domneva pa se, da prihajajo iz Sirije v Mali Aziji, odkoder je najbližja žarna črta (okrog 1000 milijunov) do Jugoslavije.

Bern, Švica, 15. okt.—Semkaj je prišla vest, da se je na Hrvaškem dvignilo okrog 4000 kmetov z orožjem v rokah proti režimu kvzilinga Paveliča in zdaj so v ardim boju s Paveličevimi "ustaki". Kmetje so nasbrali pograbili za orožje, ko so izvedeli o aretaciji svojega ljubljene voditelja Vladimirja Mačka in petih drugih zaupnikov hrvaške kmetijske stranke. To je spravilo Paveliča in njegove "ustake" v največje škripce, kajti zdaj se nahaja med dvema ognjema, med Mihajlovičevimi četniki na eni strani in domačimi puntarji na drugi.

Četniki zadnje čase silovito napadajo vojaške vlake v Jugoslaviji. Ti napadi so tako uspešni, da so nemški vojaški oddelki s Paveličevimi "ustaki" vred priporočili stražiti vso železniško progo od Zagreba do Belgrada.

Vlada kupuje avtne obode

Henderson svari lastnike avtomobilov

Washington, D. C., 15. okt.—Vlada je začela danes kupovati avtne obode od lastnikov avtomobilov, ki jih imajo več kot pet. Cena za obode je določena na podlagi regulacij administracije za kontrolo cen, katere načelnik je Leon Henderson.

Dasi je prodajanje avtnih obodov prostovoljno, je Henderson posvaril lastnike avtomobilov, da ne bodo dobili gasolina, če ne prodajo vladi odvisnih avtnih obodov. Delitev gasolina v odmerkih se prične 22. novembra.

Henderson je svetoval lastnikom avtomobilov, naj obdrže dobre avtne obode, druge pa prodajo vladi. Izkaznice za gasolin bodo izdane samo onim, ki predložijo dokaze, da nimajo več kot pet avtnih obodov. Oni, ki bi se lagali, bodo kaznovani. Maksimalna kazen je deset let zapora in plačitev \$10.000. Vsi lastniki avtomobilov se bodo morali registrirati za odmerke gasolina 9. novembra.

Sedem ubitih v letalski nesreči

Richburg, S. C., 15. okt.—Sedem vojaških letalcev se je ubilo, ko je bombnik treščil ob hrib in se razbil. Nesreča se je pripetila v bližini tega mesta.

NEMCIJA NE BO STRLA RUSIJE, PRAVI WILLKIE

Zavezniki morajo ustanoviti drugo fronto

PORAZ OSIŠČNIH SIL NEIZBEZEN

Washington, D. C., 15. okt.—Wendell L. Willkie, predsedniški kandidat republikanske stranke l. 1940, je po konferenci s predsednikom Rooseveltom ponovil apel glede takojšnje ustanovitve druge fronte v Evropi, da se zmanjša pritisk Hitlerjeve vojne mašine na ruskih frontah in naglašal, da je popolnoma uverjen, da bodo združeni narod porazili osiščne sile v tej vojni in da Nemčija ne bo nikdar strla Rusije.

Willkie je po povratku v Washington s svojega potovanja po štirinajstih državah, obisku Srednjega vzhoda, Rusije in Kitajske informiral, predsednika Roosevelta o rezultatu. On je prevozil 32.000 milijunov in obiskal bojišča v Rusiji, Egiptu in na Kitajskem. Konferenca med njim in Rooseveltom je trajala pol-druge uro. V razgovoru s reporterji je ponovil trditve, da bo Amerika zmagala v tej vojni, eno pa je postavil tri vprašanja glede vodstva vojnih operacij in poudaril, da ne smatra izjav vojaških veščakov za sakrosankne, ker se mnogokrat motijo. Vprašanja so bila:

Kako hitro bomo zmagali v vojni?

Za kakšno ceno v človeških življenjih in vrednotah bomo zmagali?

Kakšen svet bomo imeli, ko bo ta vojna končana, in kakšno mesto zavzame Amerika v po-voljni strukturi?

"Ta vprašanja," je rekel Willkie, "so odločilni faktorji v zvezi z mojim apelom za ustanovitev druge fronte. Govoril sem z vojaškimi voditelji v Egiptu, Rusiji in na Kitajskem, z britskimi, ameriški in ruskimi generali, preden sem sugeriral ustanovitev druge fronte in upošteval mnenja veščakov. Na podlagi vsega, kar sem videl in slišal, sem prišel do zaključka, da je ustanovitev druge fronte močnejša in potrebna za zlom oborožene sile osišč."

Willkie je dejal, da bo čez nekaj dni podal kristalno sliko ameriškemu ljudstvu o rezultatu svojega potovanja in vtisih, ki jih je dobil. Očitno je, da bo takrat ponovil svoje argumente v prilogi ustanovitvi druge fronte.

Willkie je po konferenci z Rooseveltom in razgovoru s reporterji odletel v New York, v mesto, kjer je začel svoje potovanje okrog sveta v avgustu in katero je trajalo skoro sedem tednov. V New Yorku bo ostal nekaj dni in potem odpotoval na svojo farmo v Indiani, kjer bo sestavil poročilo in ga potem predložil ameriškemu narodu, da dobi jasno sliko o rezultatu njegovega potovanja. Časnikarjem je med drugim povedal, da je Roosevelt pojasnil vse detajle svojega potovanja na konferenci v Beli hiši. Glavna naloga je bila, prepričati zaveznike in tudi nevtralne države o enotnosti ameriškega ljudstva v vojni naporih, katerih cilj je popolno uničenje osiščnih sil v tej vojni.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združeno državo (vseeno Chicago) in Kanada \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrti let; za Chicago in Cincero \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cincero \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nemeritnih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vsa kar ima stik s listom:

PROSVETA

2857-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Glasovi iz naselbin

Se o železniški nesreči

Nefla. O. — Zadnjič sem na kratko poročal o veliki prometni nesreči, ki se je zgodila zgodaj zjutraj dne 7. oktobra na železnici B. & O. kako miljo zapadno od Neffsa. Omenil sem, da se je prevrnilo več vagonov olja in da je nastal velik požar, kakor tudi to, da je izgledalo, da je vlak vozil municejo.

Kar se je zgodilo, je bilo v resnici to, da je sredi dolgega tovnega vlaka, ki je vozil v "bakarrah" aviacijski gasolin v železnih sodih, nenadoma nastala eksplozija in v naslednjem hipu so bili bližnji vagoni v plamenih. Vlakopremno osebje ne ve, kako je prišlo do tega. Strojovodja je izjavil, da je eksplozija lokomotivo "skoraj dvignila iz tira" in ko je pogledal nazaj, je videl, da je sredina vlaka objel požar. Lokomotiva se ni iztirila, marveč je strojevodja ustavil vlak, narkar so odpeli precej vagonov, ki jih je potegnili naprej iz nevarnosti.

Požar je bil tako silen, da so se stopile tudi tračnice in seveda tudi železje zgorelih vagonov. Prav tako tudi telegrafске žice ob progi. Kot poročajo listi, je bilo uničenih 12 do 20 vagonov aviacijskega gasolina in da škoda znaša okrog pol milijona. Na kraj požara je prišlo več skupin gasilcev iz bližnjih mest.

Sreča je v tem, da se je nesreča pripetila na samotnem kraju. Požar je bil tako velik, da se je videl milje daleč. Tudi so bile številne eksplozije, ko so eksplozirali železni vodi aviacijskega gasolina. Ljudje so bili zelo prestrašeni, ker so mislili sprvega, da je zopet nastala eksplozija v bližnjem premogovniku Willow Runu. Ker je požar trajal več ur, se je nabrala velika množica ljudi, tako da nisi mogel ne naprej ne nazaj.

Kako je prišlo do eksplozije vlaka, bodo težko dognali. Časopisje navaja tri domneve: 1) Mogoče se je iztiril vagon; 2) Požar in eksplozija je lahko povzročila vroča ost, na katero je moglo kapal gasolin iz defektivnega sode; 3) možno je tudi, da je bil nastavljen "pekleni stroj" — delo sabotažnikov. Železniški uradniki so izjavili, da je slednja domneva malo verjetna in da je do nesreče najbrže prišlo po naključju. Vsekakor je vzel precej časa, da so popravili enotirno progo.

Florjan Pishek.

O obisku pri sinu

Library, Pa. — Namenil sem se malo opisati naše potovanje v Camp Forest, Tenn., kjer je naš sin Frank pri vojaki. Obenem naj povem, da je to moj prvi dopis v Prosveti, čeravno sem že večletni naročnik. Samo to želim, da ga urednik ne bo preveč akrajsal.

Bilo je 17. septembra zjutraj, ko se odpravim na pot proti Camp Forest, Tenn. Odločili smo se, da gremo preko Wheelinga, W. Va., po cesti 40. Ko smo šli skozi Valley Grove, slučajno vidimo mrs. Tony Novak. Voščili smo ji dobro jutro in šli naprej proti Wheelingu, od tam pa preko mostu v Bridgeport.

Tam se je zgodilo tako kot je že Jože Snoy poročal v Prosveti dne 5. oktobra. Ko se pripelje-

mo do šole v Bridgeportu, pravim svoji ženi: "Poglej, Joe Snoy je tamle." In bil je še nekdo drugi z njim — nadučitelj, kot je poročal Snoy. Ker nas Jože ni takoj spoznal, sem potisnil našo karo nazaj. Potem smo se pa hitro pomenili, kam smo namenjeni, namreč na obisk našega sina Franka v Camp Forest. Snoy nas je še opozoril, naj pazimo, da ne bi imeli preveč napihnjenih avtnih obodov, da nam ne bi popokali, kakor se je na primer pripetilo nekim drugim od tam, ko so šli ravno na tako pot. No, nam se ni nič slabega zgodilo. Šli smo brez vseh zaprek ali nezdod tja in nazaj. Samo dež nas je malo zadrževal, ko smo se vračali; v nekem kraju je tako lilo, da smo morali kar na cesti počakati, da se je zvedrilo.

Iz Snoyvega dopisa sem razvidel, da nas Jože ni pravilno razumel, ker omenja, da smo šli v Camp Shelby, Miss. Ampak šli smo v Camp Forest, Tenn., kot že omenjeno. Ampak nič zato, Joe. Nas veseli, ker se nas še spominjaš po tako dolgih letih.

Vozili smo naprej po Ohiju proti Cincinnatiju. Videli smo prav lepo obdelane farme in ravne kmetije, pa tudi dosti živine. Ko pridemo v Cincinnati, tam krenemo preko reke Ohio in bili smo že v Kentuckyju. Potem pa naprej proti Louisvilleju, Ky. Nekaj časa je bilo še lepo, ravno in obdelano polje, toda kmalu je začela izginjati vsa lepota kmetij in vozimo se po gorovju Blue Ridge, ki ima tudi svoje zanimivosti, dasi je vse bolj revno. Proti večeru pridemo v Louisville in tam prenočimo v turističnih kočah. Drugi dan pa naprej proti Tennesseeju.

Od tam naprej se pa pričinja pravi Kras, kakor je na primer v starem kraju pri Trstu. Ko smo se tam vozili, mi je prišlo na misel iz leta 1905-6, ko sem šel z drugimi kositi travo na Kras. Prva postaja je bila Storje pri Sežani. Ravno tako se mi je tukaj zdelo, kajti videli smo sam beli kamen in tudi ograje so bile iz kamna. Videli smo le majhno koruzo in tobak, kajti tam drugo ne raste, in še te male koruze in tobaka je malo. Ne vem, kako ljudje živijo v tistih krajih, ker živine ni bilo videti; videli smo le kakšno kozo in ovco. Hiše ozioroma koče pa imajo tudi prav revne. Ko prideš blizu nje, izgleda, da ni nikogar v njej. Zgrajene so iz hlodov, pa še to je napol podrt, toda vseeno živijo ljudje v teh podrtijah.

Šli smo naprej proti Nashvilleju, Tenn. Bila je sama hosta in kamenje in prav rdeča zemlja, kolikor jo je bilo. Končno le pridemo na določeno mesto po 699 milj dolgi vožnji, namreč v malo mesto Tullahoma. Od tu je še dve milj do Camp Forest.

Ko pridemo tja, dobimo dovoljenje pri stražnici, da gremo lahko v taborišče. Tam kmalu dobimo našega siha, potem pa smo šli na ogled po taborišču. Sin nam je razkazal veliko-zanimivih stvari. Šli smo se tudi s par drugimi slovenskimi vojaki. Eden teh je bil Rafael Butja iz Moon Runa.

Čas je hitro potekel in morali smo se odločiti za odhod proti domu. Nazaj smo se vozili preko Kentuckyja, Indiane in Illi-

William Green, predsednik ADF, govori na konvenciji svoje organizacije v Torontu, Kanada.

noisa, kajti želeli smo obiskati tudi Chicago. Po Indiani in Illinoisu je bilo vse nekaj lepšega za oči: sama lepa, ravna polja. Tako smo šli naprej proti Chicagu. Ko pridemo tja, smo hoteli izvedeti, kje je ulica Lawndale. Najprej nam je stražnik dal malo navodila, potem pa nam je povedal, da je Chicago veliko mesto: 25 milj široko in 35 milj dolgo. Potem še malo več poizvem in kmalu smo se prifurili do glavnega urada SNPJ.

Ko prispemo tja, smo šli takoj notri, kjer so nam vse razkazali. V glavnem uradu jednoto imajo prav moderne stroje, tako da je prav zanimivo za ogled. Predstavili so nam tudi vse glavne uradnike in pomočnike izvenšči glavnega predsednika Vincenta Cankarja, ki je takrat mudil v Washingtonu, D. C. Ogledali smo si tudi tiskarno Prosvete.

Potem smo še obiskali našega znanca Tona Svetliča, ki živi na isti cesti par blokov od glavnega urada. Ker se nam je mudilo naprej, se poslovimo in gremo nazaj proti glavnemu uradu, kjer se ustavimo pri prijaznem gostilničarju Paulu Bergerju. Tam smo se malo okrepčali, se pogovorili o Pennsylvaniji, ker Paulu je znana tudi tukajšnja okoličina. Hvala Bergerju za navodila, kako priti iz Chicaga. Tako smo se izognili vsemu velikemu prometu. Ampak naj zadostuje za enkrat. Končno pozdrav vsem čitateljem Prosvete.

Frank Ambrosic, 386.

Kaj se godi za zavesami?

Taylorville, Ill. — V Prosveti sem čital, da so četniki že pridrli do Skočjana in Mokronoga na Dolenjskem. Od moje rojstne vasi do Mokronoga je tri četrte ure hoda. Sedaj pa vem, da Lahli tudi moje brate in sestre pretepajo, če jih še niso pobili. Srečni smo mi, ki smo v Ameriki.

V majni imam Italijana za partnerja. Imel sem ga tudi v zadnji vojni, toda me je tako sovražil, da sem moral pustiti delo radi njega. Ko bi bila Amerika zopet zaveznica Italije kot je bila v zadnji vojni, bi Italijani zopet razgrajali kot so v prvi svetovni vojni. Ker so pa sovražniki — menda samo na papirju — so pa bolj ponižni, a njih želja je, da zmaga Italija in Nemčija.

Kadar imava v majni malo časa, me Italijan vpraša, kaj moj časopis poroča. Povedal sem mu, kaj Italijani počenjajo v Jugoslaviji, kako more nedolžne ljudi in požigajo vasi. Rekel je, da

je tudi on slišal po radiu, da so Italijani požgali nekaj vasi v Jugoslaviji. Jaz sem mu odgovoril, da niso požgali samo nekaj vasi, pač pa so požgali polovico Slovenije, odkar spada pod Italijo, pomorili pa so toliko ljudi, da mu pravega števila ne morem povedati. Rekel mi je, da se Slovenci upirajo in da ne marajo Italijanov. Vprašal sem ga, kaj bi on storil, ako bi nekdo prišel v njegovo hišo in ukazal, da se imora izseliti, v hišo bo pa prišel drugi. Odgovoril je: "I would fight." Pojasnim mu, zakaj se Slovenci upirajo Italijanom in bil je tiho.

Vsekakor se opaža, da so Italijani še precej spoštovani v Ameriki. Dokaz je tudi to, odkar je Amerika v vojni, so prenehali bombardirati italijanska mesta. Drugi dokaz je pa tudi to, da je Roosevelt poslal jeklarskega magnata Taylorja v Vatikan k papežu. Od takih mož kot je Taylor ali papež ne bo pravičnega miru. Kako to, da kapitalist lahko gre v sovražno deželo v vojnem času, pa se mu ničesar ne pripeti? Naj to poskusi revež in bi ga takoj ubili.

Ko človek o vsem tem premišlja, se vpraša, kaj bo po vojni v Jugoslavijo. Bati se je, da bo še bolj izigrana kot so bili primorski Slovenci in Hrvatje, ki so padli v naročje italijanski sužnosti. Nič ne ve, kaj vse se kuha pod krinko. In kaj sta razpravljala papež in Taylor, tudi nihče ne ve, niti Roosevelt ni izvedel vsega.

Papež se ne zmeni za Jugoslavijo. Njemu je le za poraz Rusije, kajti on se boji demokracije. Če bo Rusija zmagala, se bo po vojni pretvorila v demokracijo, kot vse druge dežele. S tem bi papeževa cerkev izgubila zelo veliko članov. Rusi se jutri naško bore, kajti oni vedo, zakaj se borijo: za obrambo svoje dežele in za demokracijo. Papež se tega zaveda in raje vidi, da zmaga Italija in Nemčija, da bi potem zopet lahko držal ljudstvo v ignoranci, kot je cerkev to delala skozi dolga stoletja. Danes — takim tistem vre po glavi, ker je ljudstvo prišlo že precej do spoznanja in se ne da več toliko slepiti kot so jih slepili v preteklosti.

Da premagamo vse tirane, krvnike in blufarje, kupujemo vojne bonde, kajti vlada potrebuje denar za vojne napore, da porazi sovražnika. S tem bo tudi počasi izumrl kapitalizem.

Jerry Zortz, 533.

Vsakega nekaj

West Middlesex, Pa. — Poročal bom nekaj tega, nekaj onega. Meseca septembra je prišel na obisk iz Puebla, Colo., Louis Garm. Najprej se je ustavil v Sheldonu, Wis., pri svojem bratu Jakobu, ki ima tam farmo. Videla se nista že 30 let. Louis je bil pri njem teden dni, potem pa je prišel k nam v Sharon, da še tukaj obišče dva brata, Jožeta in Franceta Garmu.

Louis je bil leta 1938 na obisku v stari domovini in ko se je vračal nazaj, se je tudi tukaj ustavil pri bratih in nam vsem delil spominke iz starega kraja. Louis je še samski in dela v Pueblu v jeklarni že več let kot oskrbnik. Vidi se mu, da ima precej podkovane čevlje. Louis, le še se oglasi.

V našem Slovenskem domu v Sharonu se je oglašil z ženo tudi Anton Cvetan iz Bessemerja, Pa.

kjer ima farmo. Cvetanove prišel obiskat z ženo njegovo iz Canonsburga. Potem pa vsi skupaj prišli v naš Slovenski dom in povprašali tudi po mene. Prišel sem kmalu iz gornjih prostorov, kjer smo imeli sejo, moral sem k njim prisesti. O nonsburčan me je prvič videl, da je gor in dol in od daj, če imam strgane hlače. Rekel je, da sem korenjak pri letih in da naj se še oglašim Prosveti.

Mr. Prevec iz Girarda, O., bil zadnjič v New Yorku na obisku. Tam je obiskal več slovenskih družin in mi potem povedal, da so ga vpraševali, če mene. "Seveda ga poznam," vidiva se večkrat v Sharonu Slovenskem domu," jih je zavtil: "No, če je tako, pa mu roči pozdrave od nas." In Prevec je zadnjič res prinesel pozdrave v Slovenski dom. Pa hvala!

Frank Fink, Prosvetin poročalec iz Herminieja, pravi, me je iskal v Clevelandu slavnosti SNPJ 5-6-7. septembra. Ker me pa ni našel, ga tako vžejalo, da je sklenil, da obišče v Sharonu. In res, ko septembra stojim pri "jasilih Slovenskem domu, me nekdo cuka in pomoli roko rekoč: "lo, Valentinčič, ali me pozna?" — "Niš te ne poznam, ali ti ne?" — "Sedaj te, ko sem vpr na tebi in se te pokazali." sem Frank Cvetan iz Herminieja. Iskal sem te v Clevelandu, toda ker te nisem našel, sem pa zdaj tu obiskal in spoznal mi pravi.

Vprašam ga, če je sam. "Tam pri mizi so moja soprota hčer in sin." Pozdravimo se z ostalimi, potem ga pa pogledam na veselo in prijateljsko denje. Rekel je, če bo med ušel, da ga bo s srebotom zal in mene povabil na nj Brat Fink je zgovoren, e jamra, da ga križ boli. Pa da piše še lahko, samo delamore. "Ako je tako," sem r "tedaj nas pa kratkocasi s t mi dopisi v Prosveti." Posl smo se. Oni so se odpejali Herminieju, mi pa proti domu farmo.

V našem Slovenskem domu zdej novega oskrb Joe Godina, naš zet, je bil on nik in natakar približno p sedaj je pa to delo prevz broznani in večletni predse Doma Frank Stiply. Seve je Frank moral odpovedati sedništvo, katero mesto je vzel Jack Zagar. Upam, da Frank dober in pošten oskrb in natakar, mi pa da bom kot do sedaj ali pa še bolje j jali v Slovenski dom, kjer tudi točno postreženi. Pa ko upamo, da bo novi prenik Doma vodil seje neprisko.

Veselica društva Keysto 755 SNPJ dne 3. oktobra dobro obnesla. Vsaj tako so poročali. Veste, to je ena veselica, da sem jo doma z toda bom vseeno poročal, da se na tej prvi sezonski do dobro imeli. Dvorana je polna plesalcev, pivnica pa polna odjemalcev. Samo t pako ima naša domača mila kadar dobi v roke kozarec gre z istim vinom in vrže kozarec po dvorišču, nekatere pa tudi vzemo domov "za min." Ampak tak spomin je in slaba taka navada. Pripljivo je, da se ta navada op Privič je kaznjivo, nositi pa iz družabnega kluba, drug pa škodljivo Slovenskemu d če se odnašajo kozarci ali b

Anton Valentinčič.

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 16. oktobra 1916) Domace vesti. V Hartw N. Y., se je zmešal um J Kodriču in odvedli so ga v nico.

Delavske vesti. Farma delavska stranka v Illinoisu na svoji konvenciji podpril rnske rudarje, ki so pod o bo ubojev.

Inozemstvo. Italijanski f z Reke so napadli Sušak in redili veliko škodo.

Sovjetska Rusija. Z vseh ni prihajajo poročila, da Rusija precej opomaga od te v prejšnjem letu.

Datum v oklepaju na primer (October 31, 1942), poleg vašega imena ne naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravčasno, da se vam list ne ustavi.

Ena mera za naciste, druga za fašiste!

Dne 12. oktobra je preteklo 450 let, kar je Kristof Kolumb odkril Ameriko. Kolumb je bil po narodnosti Italijan, ampak to, da se je rodil v Italiji, mu ni nič pomagalo k odkritju Amerike. V Italiji je takrat vladala najhujša reakcija in ko je doma razodel drzno misel, da je zemlja okrogla, valed česar bi bilo možno priti v Indijo od zapadne strani sveta, so mu rekli, da je norec in najbolj bo zanj, če se pobere iz Italije.

Kolumb je po naključju zadel ob Ameriko. Njegov namen je bil, da pride okrog sveta v Indijo, do katere so takrat Turki zaprili pot čez Malo Azijo in ustavili trgovino z indijskimi dišavami v Evropi. Kolumbov načrt je bil, da obnovi to trgovino po drugi poti preko zapada — in ko so mu v Italiji rekli, da je bedak, je šel v Spanijo, kjer je dobil tri male ladje tri četo prostovoljnih mornarjev, večinoma potepuhov, za svoj poskus. Po treh mesecih plovbe z nepopisnimi težavami je prišel na otok San Salvador v Srednji Ameriki. Indijci ni videl nikdar, odprl pa je pot v Ameriko, katero so drugi za njim nadaljevali in v nekaj letih odkrili vse ameriške kontinente.

Fakt je torej, da je Kolumba pognala na pot v Ameriko njegova znanstvena vera v okroglost sveta in pa trgovski (ekonomski) motiv za varnejšo pot do Indije. Vse drugo, kar se pripoveduje o njem, so psovavice. Italijani so si začeli prisvajati njegovo slavo šele potem, ko je uspel s svojo mislijo. In danes hočejo, da gre ves kredit za odkritje Amerike — Italiji.

Baš te dni smo opazili, kako so ameriški Italijani izkoristili Kolumbov dan za svojo italijansko propagando, ki ni prav nič demokracijska — pri tej propagandi pa je sodeloval tudi ameriški državni departament, ki na neki nerazumljiv način daje potuho tej italijanski propagandi. Amerika je v vojni z Italijo, ampak za Italijane ima naš državni departament drugo mero, kakor za Nemce. Dočim velja za Nemce mera, da bi bil Hitler nemogoč, ako ne bi imel prilične podpore svojega ljudstva, so na drugi strani Italijani — žrtve uzurpatorja Mussolinija in njegove fašistične klike, katere se je pred dvema letoma prodala Hitlerju in izročila Italijo njegovemu Gestapu!

V tem smislu je Italijane pral pomočni državni tajnik A. A. Berle zadnji ponedeljek na Kolumbovi proslavi v New Yorku. Berle je rekel, kakor se glasi poročilo, da se je Hitler zarotil zoper zapeljane Italijane, katere mu je Mussolini izročil za porabo na ruski fronti, kjer jih nalašč podi v največjo smrtno past, da noben ne ostane živ... Zares — pojokajmo se malo nad ubogimi italijanskimi hlapi na ruski fronti!

Berle in drugi, ki tako govorijo, so pozabili ali pa nočejo vedeti, da je fašizem v Italiji star že dvajset let in se je pojavil, ko o Hitlerju ni še nihče sanjal, da pride kdaj na krmilo Nemčije. In Mussolini ni bil sam, ki je stopil na čelo Italije — in ni imel za seboj le majhne klike. Italijanski kralj ne bi bil nikdar povabil Mussolinija v vlado in nikdar mu ne bi bil dal armade in mornarice na razpolago — če ne bi bil Mussolini imel za seboj vseh nacionalistov in sovinitov, domala vsega srednjega sloja in vseh kapitalistov ter velikega dela italijanske duhovščine; skratka Mussolini je takrat potegnul za seboj vse Italijane razen socialističnih in komunističnih delavcev in malih kmetov ter nekega števila liberalnih intelektualcev, med katerimi je bilo tudi nekaj katoliških političnih voditeljev.

To je dejstvo, ki ga ne bo danes nihče opral. Velika večina Italijanov je takrat — v strahu pred boljševiško revolucijo — izgubila vero v demokracijo in se spustila v dir za šarlatanom-diktatorjem, ki je deklariral o veličini in slavi nove Italije. Ta večina je potem stala za Mussolinijem, ko je z orožjem osvojil Abesinijo in Albanijo in proklamiral novo "rimsko cesarstvo."

Hitler se je prva leta učil od Mussolinija in hodil mu je stiskal roko v Italijo. Če je šele pred dvema letoma učitelj postal hlapec učence, ne izpremeni to dejstva, da je bil italijanski fašizem vzor nemškemu nacizmu, da sta v bistvu oba enaka, enako barbarska in brezobzirna, kar dokazujejo italijanski militaristi v Jugoslaviji in še posebej na Slovenskem.

Ali Berle ne ve, kaj so počeli Italijani v Ameriki ves ta čas do napada na Pearl Harbor? Ne bomo rekli, da so ameriški Italijani večinoma aktivni fašisti; večina se ni brigala za fašistično propagando. Resnica pa je, da je bila večina voditeljev večjih italijanskih organizacij in večina vodilnih italijanskih listov v službi Mussolinija. Peščica italijanskih socialistov v Ameriki je bila edina, ki je vodila opozicijo proti fašizmu in prejemale udarce od fanatikov.

V drugih italijanskih krogih ni bilo vsa ta leta nobenega glasu o kakšni demokraciji. Grof Storza in ostali "demokratje" njegove vrste so se pojavili šele med vojno — šele takrat, ko je postalo jasno, da bosta fašizem in nacizem uničena v tej vojni — šele takrat je prišla linija italijanske propagande, katere je oddelila "Mussolinijevo kliko" na eno stran, na drugo stran pa postavlja italijanski narod z belo lilijo nedolžnosti na prsih in tukaj so všteti tudi vsi oni "zapeljanci," ki so pred dvajsetimi leti — baš ta mesec poteče dvajset let — omogočili fašistično diktaturo v Italiji in ki so moralno odgovorni za vse zločine fašistov od oktobra 1922 od današnjega dne.

Ameriški državniki, ki verujejo v demokracijo, bi morali to vedeti!

Grupa ameriških letalč, ki se veliba na nekem vojaškem letališču.

Vesti z jugoslovanske fronte

Poročila Jugoslovanskega informacijskega centra in drugih virov

Jugoslovanski gerilci vzeli mesto Foynico

Iz Moskve poročajo, da so jugoslovanski gerilski oddelki zasledili dne 20. septembra po kratki, toda srditi borbi mesto Foynico v osrednji Bosni. V predmestju in na ulicah je poginilo veliko število sovražnih vojakov in častnikov. Gerilci so zaplenili v tem kraju bogate zaloge vojnega materiala in hrane.

Tudi drugi del ostrih bojev, ki se nekoliko tednov divjajo v okolici Banja Luke med tlačiteljskimi in skupinami domoljubov, se je zaključil z zmago jugoslovanskih gerilcev, ki so porazili sovražnika in zavzeli več utrjenih točk.

Sovražnik se umika v smeri Banja Luke in z mrzlično naglico gradi utrdbe okoli mesta.

Gerilski oddelki, ki so vodili te boje, so se prav posebno odlikovali s svojo veliko žilavostjo in vztrajnostjo — vzdružili so brez hrane in celo brez vode skozi 48 ur v neprestanem boju z Nemci in ustaši. V drugih odsekih je položaj neizpremenjen.

Radio Moskva o jugoslovanskem odporu

Moskovski radio je pred kratkim razpravljalo o tem, kako Hrvaški povračajo Jugoslovanci razdelitev Jugoslavije in trdijo, da je Nemcem sicer uspelo po geslu "Divide et Impera" razkosati Jugoslavijo in podeliti posamezne dele Italiji, Madžarski in Bolgariji, da jim je uspelo tudi zase ugrabiti velik kos in, ustvariti marionetne države Hrvaško in Črna gora. Uspeli so v razdelitvi — vladanje pa je mnogo težje.

Hrvaška je bila proglašena za neodvisno in avtonomno državo, kar so Nemci nadejali, da jim je pomagala v borbi proti srbskim četnikom. Toda zgodilo se je drugače. Tudi Hrvači, o katerih so Nemci mislili, da jim bodo hvalile za svojo neodvisnost, se zdaj bore v četniških linijah.

Nemški radio je pred kratkim izdal oddajo o bojih v Jugoslaviji, da se vojna med tujimi spodbudami in gerilci nadaljuje in kaže, da se vrše v severni delu bitke velikega obsega med nemškimi četami in uporniki.

Nemal je tudi, da gerilci v zahodni Bosni izvršujejo napade na železniške proge in skušajo pogati v zrak mostove in železnice, ter da operirajo v gorah predelih Hrvaške zelo močnih gerilskih skupin. To je odgovor na razdelitev Jugoslavije, katerega dajejo Hrvači Hitlerju. Balkanski kmetje se upirajo nemškimi žitnim komisarjem. Nemci so bili poslani nadzorovati poljedelstva in žetve na Madžarsko, Bolgarsko, Hrvaško, Rumunsko in Slovaško v cilju, da prouče na licu mesta kolikoli del bi bilo mogoče odposlati v Nemčijo. Celotno takozvani "zapadni gospodarski" deželni je upor proti nemškemu nadzornikom zelo močan. Bolgarski poljedelski delavci so v Varni priredili velike demonstracije proti Nemcem.

Ruski radio o bojih v Jugoslaviji

Stockholm, 2. okt. (ONA). — Ruski radio naveda poročila iz Ženeve, po katerih so gerilci popolni gospodarski okolice Banja Luke v Bosni.

Ljuti boji so divjali v prvi polovici septembra. Takoj v prvih spopadih so Nemci izgubili 50 mrtvih in ranjenih, a kmalu zatrem so pustili na bojnem polju 100 mrtvih in 100 ujetnikov. Gerilci so zaplenili 24 strojin.

Nemška ojačenja so bila tudi potolčena in so se morala dne 17. septembra umakniti v utrjene postojanke. Dne 20. septembra so gerilske skupine zavzele mesto Unik, kjer so zaplenile velike količine vojne opreme in več skladišč prehrane. Živila so takoj razdelili stradalnemu ljudstvu.

V... — **Iz časopisa pod nacističnim nadzorom**

Deutsche Zeitung Kroatien objavlja dopis iz Rogatice, kjer so se vršili hudi boji. Nemci so bili primorani uporabljati popolnoma nova sredstva. Dovolj je, ako si pogledamo žene, ki so bile ujetve v gozdu in so zdaj zaprte v neki kmečki hiši. Nenavadno ostre so in nekako nenormalno izgledajo, a koravno so najbrže slabotnega zdravja. Prisotnost nemških in hrvaških čet pa bo dokazala narodu, da čas upornikov mineva. Vstaja bo kmalu popolnoma uničena v teh krajih.

To ljudstvo je od nekdanj živelo v smrti nevarnosti in se ni česar ne boji.

Hrvatski Narod poroča, da je ustaški poročnik Milan Grčević poginil v boju proti upornikom v vzhodni Bosni.

Graničar javlja, da je vrhovni poveljnik v Beogradu izdal ukaz, da je prepovedano voziti se s privatnimi avtomobili.

Uspešni boji gerilcev v Baniji

London, 30. sept. — Po vesteh, ki prihajajo iz Carigrada, so poslali Nemci okoli 14. avgusta močne oddelke, okrepjene z ustaškimi skupinami, v Banjo, da tam zaduše gerilsko gibanje.

Spopadi so trajali dva tedna, na kar je bil sovražnik prisiljen, da se umakne nazaj v svoja izhodišča, tako da zdaj gerilci kontrolirajo večji del ozemlja Banije.

Oddelek domoljubov iz Banije je izvršil uspešen napad na sovražno posadko v Majskem Trnjaku. Posadka se je brez upora in z vso svojo opremo udala; 200 vojakov je bilo ujetih, 160 pušk in 19 strojin uplenjenih. Velike množice druge vojaške opreme so padle gerilcem v roke.

Ista skupina je izvedla napad tudi na ustaški oddelek, ki je med kmeti izvrševal zaplenitev pšenice. Ustaši so bili poginani v beg, dve mlatilnici zapaljeni in več voz pšenice razdeljenih med kmečko prebivalstvo.

V... — **Srbski kmetje zaigajo svojo letino**

Stockholm, 7. avgusta (Nutag). — Srbski kmetje nočejo početi svoje koruze in so v toliki meri požigali letino, da je bila marionetna vlada generala Nedića primorana, izdati poseben zakon za zaščito žetve, ki grozi s smrtno kaznijo vsakomur, ki bi si pri delu na polju zapalil cigareto. Posebne poljske straže so opremljene celo s topovi, da preprečijo nadaljnjo sabotažo.

V... — **Ruski radio o bojih v Jugoslaviji**

Stockholm, 2. okt. (ONA). — Ruski radio naveda poročila iz Ženeve, po katerih so gerilci popolni gospodarski okolice Banja Luke v Bosni.

Ljuti boji so divjali v prvi polovici septembra. Takoj v prvih spopadih so Nemci izgubili 50 mrtvih in ranjenih, a kmalu zatrem so pustili na bojnem polju 100 mrtvih in 100 ujetnikov. Gerilci so zaplenili 24 strojin.

Nemška ojačenja so bila tudi potolčena in so se morala dne 17. septembra umakniti v utrjene postojanke. Dne 20. septembra so gerilske skupine zavzele mesto Unik, kjer so zaplenile velike količine vojne opreme in več skladišč prehrane. Živila so takoj razdelili stradalnemu ljudstvu.

V... — **Iz časopisa pod nacističnim nadzorom**

Deutsche Zeitung Kroatien objavlja dopis iz Rogatice, kjer so se vršili hudi boji. Nemci so bili primorani uporabljati popolnoma nova sredstva. Dovolj je, ako si pogledamo žene, ki so bile ujetve v gozdu in so zdaj zaprte v neki kmečki hiši. Nenavadno ostre so in nekako nenormalno izgledajo, a koravno so najbrže slabotnega zdravja. Prisotnost nemških in hrvaških čet pa bo dokazala narodu, da čas upornikov mineva. Vstaja bo kmalu popolnoma uničena v teh krajih.

To ljudstvo je od nekdanj živelo v smrti nevarnosti in se ni česar ne boji.

Hrvatski Narod poroča, da je ustaški poročnik Milan Grčević poginil v boju proti upornikom v vzhodni Bosni.

Graničar javlja, da je vrhovni poveljnik v Beogradu izdal ukaz, da je prepovedano voziti se s privatnimi avtomobili.

Uspešni boji gerilcev v Baniji

London, 30. sept. — Po vesteh, ki prihajajo iz Carigrada, so poslali Nemci okoli 14. avgusta močne oddelke, okrepjene z ustaškimi skupinami, v Banjo, da tam zaduše gerilsko gibanje.

Spopadi so trajali dva tedna, na kar je bil sovražnik prisiljen, da se umakne nazaj v svoja izhodišča, tako da zdaj gerilci kontrolirajo večji del ozemlja Banije.

Oddelek domoljubov iz Banije je izvršil uspešen napad na sovražno posadko v Majskem Trnjaku. Posadka se je brez upora in z vso svojo opremo udala; 200 vojakov je bilo ujetih, 160 pušk in 19 strojin uplenjenih. Velike množice druge vojaške opreme so padle gerilcem v roke.

Ista skupina je izvedla napad tudi na ustaški oddelek, ki je med kmeti izvrševal zaplenitev pšenice. Ustaši so bili poginani v beg, dve mlatilnici zapaljeni in več voz pšenice razdeljenih med kmečko prebivalstvo.

V... — **Srbski kmetje zaigajo svojo letino**

Stockholm, 7. avgusta (Nutag). — Srbski kmetje nočejo početi svoje koruze in so v toliki meri požigali letino, da je bila marionetna vlada generala Nedića primorana, izdati poseben zakon za zaščito žetve, ki grozi s smrtno kaznijo vsakomur, ki bi si pri delu na polju zapalil cigareto. Posebne poljske straže so opremljene celo s topovi, da preprečijo nadaljnjo sabotažo.

V... — **Ruski radio o bojih v Jugoslaviji**

Stockholm, 2. okt. (ONA). — Ruski radio naveda poročila iz Ženeve, po katerih so gerilci popolni gospodarski okolice Banja Luke v Bosni.

Ljuti boji so divjali v prvi polovici septembra. Takoj v prvih spopadih so Nemci izgubili 50 mrtvih in ranjenih, a kmalu zatrem so pustili na bojnem polju 100 mrtvih in 100 ujetnikov. Gerilci so zaplenili 24 strojin.

Nemška ojačenja so bila tudi potolčena in so se morala dne 17. septembra umakniti v utrjene postojanke. Dne 20. septembra so gerilske skupine zavzele mesto Unik, kjer so zaplenile velike količine vojne opreme in več skladišč prehrane. Živila so takoj razdelili stradalnemu ljudstvu.

V... — **Iz časopisa pod nacističnim nadzorom**

Deutsche Zeitung Kroatien objavlja dopis iz Rogatice, kjer so se vršili hudi boji. Nemci so bili primorani uporabljati popolnoma nova sredstva. Dovolj je, ako si pogledamo žene, ki so bile ujetve v gozdu in so zdaj zaprte v neki kmečki hiši. Nenavadno ostre so in nekako nenormalno izgledajo, a koravno so najbrže slabotnega zdravja. Prisotnost nemških in hrvaških čet pa bo dokazala narodu, da čas upornikov mineva. Vstaja bo kmalu popolnoma uničena v teh krajih.

To ljudstvo je od nekdanj živelo v smrti nevarnosti in se ni česar ne boji.

Hrvatski Narod poroča, da je ustaški poročnik Milan Grčević poginil v boju proti upornikom v vzhodni Bosni.

Graničar javlja, da je vrhovni poveljnik v Beogradu izdal ukaz, da je prepovedano voziti se s privatnimi avtomobili.

Uspešni boji gerilcev v Baniji

London, 30. sept. — Po vesteh, ki prihajajo iz Carigrada, so poslali Nemci okoli 14. avgusta močne oddelke, okrepjene z ustaškimi skupinami, v Banjo, da tam zaduše gerilsko gibanje.

Spopadi so trajali dva tedna, na kar je bil sovražnik prisiljen, da se umakne nazaj v svoja izhodišča, tako da zdaj gerilci kontrolirajo večji del ozemlja Banije.

Oddelek domoljubov iz Banije je izvršil uspešen napad na sovražno posadko v Majskem Trnjaku. Posadka se je brez upora in z vso svojo opremo udala; 200 vojakov je bilo ujetih, 160 pušk in 19 strojin uplenjenih. Velike množice druge vojaške opreme so padle gerilcem v roke.

Ista skupina je izvedla napad tudi na ustaški oddelek, ki je med kmeti izvrševal zaplenitev pšenice. Ustaši so bili poginani v beg, dve mlatilnici zapaljeni in več voz pšenice razdeljenih med kmečko prebivalstvo.

V... — **Srbski kmetje zaigajo svojo letino**

Stockholm, 7. avgusta (Nutag). — Srbski kmetje nočejo početi svoje koruze in so v toliki meri požigali letino, da je bila marionetna vlada generala Nedića primorana, izdati poseben zakon za zaščito žetve, ki grozi s smrtno kaznijo vsakomur, ki bi si pri delu na polju zapalil cigareto. Posebne poljske straže so opremljene celo s topovi, da preprečijo nadaljnjo sabotažo.

V... — **Ruski radio o bojih v Jugoslaviji**

Stockholm, 2. okt. (ONA). — Ruski radio naveda poročila iz Ženeve, po katerih so gerilci popolni gospodarski okolice Banja Luke v Bosni.

Ljuti boji so divjali v prvi polovici septembra. Takoj v prvih spopadih so Nemci izgubili 50 mrtvih in ranjenih, a kmalu zatrem so pustili na bojnem polju 100 mrtvih in 100 ujetnikov. Gerilci so zaplenili 24 strojin.

Nemška ojačenja so bila tudi potolčena in so se morala dne 17. septembra umakniti v utrjene postojanke. Dne 20. septembra so gerilske skupine zavzele mesto Unik, kjer so zaplenile velike količine vojne opreme in več skladišč prehrane. Živila so takoj razdelili stradalnemu ljudstvu.

V... — **Iz časopisa pod nacističnim nadzorom**

Deutsche Zeitung Kroatien objavlja dopis iz Rogatice, kjer so se vršili hudi boji. Nemci so bili primorani uporabljati popolnoma nova sredstva. Dovolj je, ako si pogledamo žene, ki so bile ujetve v gozdu in so zdaj zaprte v neki kmečki hiši. Nenavadno ostre so in nekako nenormalno izgledajo, a koravno so najbrže slabotnega zdravja. Prisotnost nemških in hrvaških čet pa bo dokazala narodu, da čas upornikov mineva. Vstaja bo kmalu popolnoma uničena v teh krajih.

To ljudstvo je od nekdanj živelo v smrti nevarnosti in se ni česar ne boji.

Hrvatski Narod poroča, da je ustaški poročnik Milan Grčević poginil v boju proti upornikom v vzhodni Bosni.

Graničar javlja, da je vrhovni poveljnik v Beogradu izdal ukaz, da je prepovedano voziti se s privatnimi avtomobili.

Uspešni boji gerilcev v Baniji

London, 30. sept. — Po vesteh, ki prihajajo iz Carigrada, so poslali Nemci okoli 14. avgusta močne oddelke, okrepjene z ustaškimi skupinami, v Banjo, da tam zaduše gerilsko gibanje.

Spopadi so trajali dva tedna, na kar je bil sovražnik prisiljen, da se umakne nazaj v svoja izhodišča, tako da zdaj gerilci kontrolirajo večji del ozemlja Banije.

Oddelek domoljubov iz Banije je izvršil uspešen napad na sovražno posadko v Majskem Trnjaku. Posadka se je brez upora in z vso svojo opremo udala; 200 vojakov je bilo ujetih, 160 pušk in 19 strojin uplenjenih. Velike množice druge vojaške opreme so padle gerilcem v roke.

Ista skupina je izvedla napad tudi na ustaški oddelek, ki je med kmeti izvrševal zaplenitev pšenice. Ustaši so bili poginani v beg, dve mlatilnici zapaljeni in več voz pšenice razdeljenih med kmečko prebivalstvo.

V... — **Srbski kmetje zaigajo svojo letino**

Stockholm, 7. avgusta (Nutag). — Srbski kmetje nočejo početi svoje koruze in so v toliki meri požigali letino, da je bila marionetna vlada generala Nedića primorana, izdati poseben zakon za zaščito žetve, ki grozi s smrtno kaznijo vsakomur, ki bi si pri delu na polju zapalil cigareto. Posebne poljske straže so opremljene celo s topovi, da preprečijo nadaljnjo sabotažo.

V... — **Ruski radio o bojih v Jugoslaviji**

Stockholm, 2. okt. (ONA). — Ruski radio naveda poročila iz Ženeve, po katerih so gerilci popolni gospodarski okolice Banja Luke v Bosni.

Ljuti boji so divjali v prvi polovici septembra. Takoj v prvih spopadih so Nemci izgubili 50 mrtvih in ranjenih, a kmalu zatrem so pustili na bojnem polju 100 mrtvih in 100 ujetnikov. Gerilci so zaplenili 24 strojin.

Nemška ojačenja so bila tudi potolčena in so se morala dne 17. septembra umakniti v utrjene postojanke. Dne 20. septembra so gerilske skupine zavzele mesto Unik, kjer so zaplenile velike količine vojne opreme in več skladišč prehrane. Živila so takoj razdelili stradalnemu ljudstvu.

V... — **Iz časopisa pod nacističnim nadzorom**

Deutsche Zeitung Kroatien objavlja dopis iz Rogatice, kjer so se vršili hudi boji. Nemci so bili primorani uporabljati popolnoma nova sredstva. Dovolj je, ako si pogledamo žene, ki so bile ujetve v gozdu in so zdaj zaprte v neki kmečki hiši. Nenavadno ostre so in nekako nenormalno izgledajo, a koravno so najbrže slabotnega zdravja. Prisotnost nemških in hrvaških čet pa bo dokazala narodu, da čas upornikov mineva. Vstaja bo kmalu popolnoma uničena v teh krajih.

To ljudstvo je od nekdanj živelo v smrti nevarnosti in se ni česar ne boji.

Hrvatski Narod poroča, da je ustaški poročnik Milan Grčević poginil v boju proti upornikom v vzhodni Bosni.

Graničar javlja, da je vrhovni poveljnik v Beogradu izdal ukaz, da je prepovedano voziti se s privatnimi avtomobili.

Uspešni boji gerilcev v Baniji

London, 30. sept. — Po vesteh, ki prihajajo iz Carigrada, so poslali Nemci okoli 14. avgusta močne oddelke, okrepjene z ustaškimi skupinami, v Banjo, da tam zaduše gerilsko gibanje.

Spopadi so trajali dva tedna, na kar je bil sovražnik prisiljen, da se umakne nazaj v svoja izhodišča, tako da zdaj gerilci kontrolirajo večji del ozemlja Banije.

Oddelek domoljubov iz Banije je izvršil uspešen napad na sovražno posadko v Majskem Trnjaku. Posadka se je brez upora in z vso svojo opremo udala; 200 vojakov je bilo ujetih, 160 pušk in 19 strojin uplenjenih. Velike množice druge vojaške opreme so padle gerilcem v roke.

Ista skupina je izvedla napad tudi na ustaški oddelek, ki je med kmeti izvrševal zaplenitev pšenice. Ustaši so bili poginani v beg, dve mlatilnici zapaljeni in več voz pšenice razdeljenih med kmečko prebivalstvo.

V... — **Srbski kmetje zaigajo svojo letino**

Stockholm, 7. avgusta (Nutag). — Srbski kmetje nočejo početi svoje koruze in so v toliki meri požigali letino, da je bila marionetna vlada generala Nedića primorana, izdati poseben zakon za zaščito žetve, ki grozi s smrtno kaznijo vsakomur, ki bi si pri delu na polju zapalil cigareto. Posebne poljske straže so opremljene celo s topovi, da preprečijo nadaljnjo sabotažo.

V... — **Ruski radio o bojih v Jugoslaviji**

Stockholm, 2. okt. (ONA). — Ruski radio naveda poročila iz Ženeve, po katerih so gerilci popolni gospodarski okolice Banja Luke v Bosni.

Ljuti boji so divjali v prvi polovici septembra. Takoj v prvih spopadih so Nemci izgubili 50 mrtvih in ranjenih, a kmalu zatrem so pustili na bojnem polju 100 mrtvih in 100 ujetnikov. Gerilci so zaplenili 24 strojin.

Nemška ojačenja so bila tudi potolčena in so se morala dne 17. septembra umakniti v utrjene postojanke. Dne 20. septembra so gerilske skupine zavzele mesto Unik, kjer so zaplenile velike količine vojne opreme in več skladišč prehrane. Živila so takoj razdelili stradalnemu ljudstvu.

V... — **Iz časopisa pod nacističnim nadzorom**

Deutsche Zeitung Kroatien objavlja dopis iz Rogatice, kjer so se vršili hudi boji. Nemci so bili primorani uporabljati popolnoma nova sredstva. Dovolj je, ako si pogledamo žene, ki so bile ujetve v gozdu in so zdaj zaprte v neki kmečki hiši. Nenavadno ostre so in nekako nenormalno izgledajo, a koravno so najbrže slabotnega zdravja. Prisotnost nemških in hrvaških čet pa bo dokazala narodu, da čas upornikov mineva. Vstaja bo kmalu popolnoma uničena v teh krajih.

To ljudstvo je od nekdanj živelo v smrti nevarnosti in se ni česar ne boji.

Hrvatski Narod poroča, da je ustaški poročnik Milan Grčević poginil v boju proti upornikom v vzhodni Bosni.

Graničar javlja, da je vrhovni poveljnik v Beogradu izdal ukaz, da je prepovedano voziti se s privatnimi avtomobili.

Uspešni boji gerilcev v Baniji

London, 30. sept. — Po vesteh, ki prihajajo iz Carigrada, so poslali Nemci okoli 14. avgusta močne oddelke, okrepjene z ustaškimi skupinami, v Banjo, da tam zaduše gerilsko gibanje.

Spopadi so trajali dva tedna, na kar je bil sovražnik prisiljen, da se umakne nazaj v svoja izhodišča, tako da zdaj gerilci kontrolirajo večji del ozemlja Banije.

Oddelek domoljubov iz Banije je izvršil uspešen napad na sovražno posadko v Majskem Trnjaku. Posadka se je brez upora in z vso svojo opremo udala; 200 vojakov je bilo ujetih, 160 pušk in 19 strojin uplenjenih. Velike množice druge vojaške opreme so padle gerilcem v roke.

Ista skupina je izvedla napad tudi na ustaški oddelek, ki je med kmeti izvrševal zaplenitev pšenice. Ustaši so bili poginani v beg, dve mlatilnici zapaljeni in več voz pšenice razdeljenih med kmečko prebivalstvo.

V... — **Srbski kmetje zaigajo svojo letino**

Stockholm, 7. avgusta (Nutag). — Srbski kmetje nočejo početi svoje koruze in so v toliki meri požigali letino, da je bila marionetna vlada generala Nedića primorana, izdati poseben zakon za zaščito žetve, ki grozi s smrtno kaznijo vsakomur, ki bi si pri delu na polju zapalil cigareto. Posebne poljske straže so opremljene celo s topovi, da preprečijo nadaljnjo sabotažo.

V... — **Ruski radio o bojih v Jugoslaviji**

Stockholm, 2. okt. (ONA). — Ruski radio naveda poročila iz Ženeve, po katerih so gerilci popolni gospodarski okolice Banja Luke v Bosni.

Ljuti boji so divjali v prvi polovici septembra. Takoj v prvih spopadih so Nemci izgubili 50 mrtvih in ranjenih, a kmalu zatrem so pustili na bojnem polju 100 mrtvih in 100 ujetnikov. Gerilci so zaplenili 24 strojin.

Nemška ojačenja so bila tudi potolčena in so se morala dne 17. septembra umakniti v utrjene postojanke. Dne 20. septembra so gerilske skupine zavzele mesto Unik, kjer so zaplenile velike količine vojne opreme in več skladišč prehrane. Živila so takoj razdelili stradalnemu ljudstvu.

V... — **Iz časopisa pod nacističnim nadzorom**

Deutsche Zeitung Kroatien objavlja dopis iz Rogatice, kjer so se vršili hudi boji. Nemci so bili primorani uporabljati popolnoma nova sredstva. Dovolj je, ako si pogledamo žene, ki so bile ujetve v gozdu in so zdaj zaprte v neki kmečki hiši. Nenavadno ostre so in nekako nenormalno izgledajo, a koravno so najbrže slabotnega zdravja. Prisotnost nemških in hrvaških čet pa bo dokazala narodu, da čas upornikov mineva. Vstaja bo kmalu popolnoma uničena v teh krajih.

To ljudstvo je od nekdanj živelo v smrti nevarnosti in se ni česar ne boji.

Hrvatski Narod poroča, da je ustaški poročnik Milan Grčević poginil v boju proti upornikom v vzhodni Bosni.

Graničar javlja, da je vrhovni poveljnik v Beogradu izdal ukaz, da je prepovedano voziti se s privatnimi avtomobili.

Uspešni boji gerilcev v Baniji

London, 30. sept. — Po vesteh, ki prihajajo iz Carigrada, so poslali Nemci okoli 14. avgusta močne oddelke, okrepjene z ustaškimi skupinami, v Banjo, da tam zaduše gerilsko gibanje.

Spopadi so trajali dva tedna, na kar je bil sovražnik prisiljen, da se umakne nazaj v svoja izhodišča, tako da zdaj gerilci kontrolirajo večji del ozemlja Banije.

Oddelek domoljubov iz Banije je izvršil uspešen napad na sovražno posadko v Majskem Trnjaku. Posadka se je brez upora in z vso svojo opremo udala; 200 vojakov je bilo ujetih, 160 pušk in 19 strojin uplenjenih. Velike množice druge vojaške opreme so padle gerilcem v roke.

Ista skupina je izvedla napad tudi na ustaški oddelek, ki je med kmeti izvrševal zaplenitev pšenice. Ustaši so bili poginani v beg, dve mlatilnici zapaljeni in več voz pšenice razdeljenih med kmečko prebivalstvo.

V... — **Srbski kmetje zaigajo svojo letino**

Stockholm, 7. avgusta (Nutag). — Srbski kmetje nočejo početi svoje koruze in so v toliki meri požigali letino, da je bila marionetna vlada generala Nedića primorana, izdati poseben zakon za zaščito žetve, ki grozi s smrtno kaznijo vsakomur, ki bi si pri delu na polju zapalil cigareto. Posebne poljske straže so opremljene celo s topovi, da preprečijo nadaljnjo sabotažo.

V... — **Ruski radio o bojih v Jugoslaviji**

Stockholm, 2. okt. (ONA). — Ruski radio naveda poročila iz Ženeve, po katerih so gerilci popolni gospodarski okolice Banja Luke v Bosni.

Ljuti boji so divjali v prvi polovici septembra. Takoj v prvih spopadih so Nemci izgubili 50 mrtvih in ranjenih, a kmalu zatrem so pustili na bojnem polju 100 mrtvih in 100 ujetnikov. Gerilci so zaplenili 24 strojin.

Nemška ojačenja so bila tudi potolčena in so se morala dne 17. septembra umakniti v utrjene postojanke. Dne 20. septembra so gerilske skupine zavzele mesto Unik, kjer so zaplenile velike količine vojne opreme in več skladišč prehrane. Živila so takoj razdelili stradalnemu ljudstvu.

V... —

MALI LJUDJE

MILAN PUGELJ

PISMOUK

(Se nadaljuje.)

Tisto noč ni dolgo zaspal. V tretji sobi dalje sta se smejali skoro nepretrgoma do pozne ure mati in hči. To ga je motilo in razburjalo. Začutil je v sebi vtis, kakor da ga vse zaničuje, prezira in tudi preganja. Ne samo domači ljudje, prijatelji in znanci, ampak vsi meščanje, vsi rojaki, vse svet. Proti jutranjim uram je zaspal v nemirnem polsnu in se takoj selil v petdeset kilometrov oddaljen kraj. Vprašal je tam za stanovanje in prvi gospodar se mu je takoj smejal: "A, to ste vi, gospod Ščetinar, hahaha —" In takoj nato je romal petsto kilometrov dalje. Tam je hotel oddati postrežku prtijago, a ta je pomežikoval prijatelju in namigaval nekaj zadaj z roko. "O", je nekako pel — "o, mi se pa poznamo, čast mi je, gospod pismoúk, moje ime je Cecilij Filigran!"

Profesor je popotoval še tisoč kilometrov dalje, vzel v tako daljni tujini stanovanje in menil, da je našel zaželjen mir. Ali takoj naslednjega dne so se zbirale stranke po hodnikih, prikrivale smehljaje in gledale norčavo za njim. In tretjega dne je stopila v sobo mlada in močno razvita gospodinja in vprašala: "Ali je res, gospod Ščetinar, da ste vi zložili tole pesem:

Nedolžnost je kakor gartrožin cvet,
Kdor izgubi ga, ne najde ga spet?"

In takoj nato: "Ali je res gospod Ščetinar, da ste se vi z vsem svetom sprli zaradi ene same vejice?"

To vejico je nakazala s prstom po zraku in se jako veselo smejala.

VI.

Naslednje jutro je hotel profesor vstati, dvignil se je v postelji, ali nenadoma je začutil, da ni telo več v popolni njegovi oblasti, kakor je bilo prej. Sedel je in se uprl z rokami nazaj v posteljo, a zdaj je klečnila v komolecu levica, zdaj desnica, sključeno telo je omahovalo nekaj časa na eno stran, nekaj časa na drugo. Poskušal je skriti noge, pa je ostalo vse samo v volji. Zdelo se mu je, kakor bi bila kolena nekako daleč, ne tako blizu kakor so bila. In zlasti gležnji so bili po njegovem megletem občutku tako oddaljeni, da ni mogla več seči do njih njegova volja in moč.

Hotel je obrniti glavo, da bi videl dan in vreme. Šlo je polagoma. Vrat je gomazil na vretencu dalje z neverjetno počastnostjo in okornostjo. Pijuča so se nenadoma vznemirila, moral je naglo dihati, kakor bi se zasopel pri težkem telesnem delu, ki ga ne bi bil vajen.

Zunaj je deževalo. Vse — ulice, hiše in nebo — je bilo umazano sivo in dolgočasno. Poševno v precejšnji oddaljenosti je bilo videti skozi okno mokre dežnike, ki so se prikazovali na glavnem trgu, zibali se v dežju in zraku in se naglo pomikali dalje med hiše. Čuti je bilo, da vozijo vozovi po mokrem. Včas je zažlopotalo kopito, včas kolo, ki je spodaj zdrsnilo preko luže.

"Kaj je to", je mislil počasi profesor, "kaj je to? Kako se je zgodilo? Ali je prišlo samo od sebe?"

Stegnil se je do zvonca tik postelje in dvakrat je omahnil, predno je pritisnil beli gumb. Prišla je služkinja in pozdravila: "Dobro jutro, gospod! Kaj želite?"

"Dobro jutro, Lenka!" je odzdravil profesor s takim glasom, da ga je bilo komaj umeti. Lenka se je preplašila še zlasti, ko je videla, kako mu klecajo komolci in kako mu omahuje glava. "Za božjo voljo!" je rekla, stopila k njemu in ga hotela podpreti.

"Ne, ne!" ji je branil. "Le pusti! Saj ni nič. Malo slab sem, ali ne? Pojdi h gospe in reci: gospod profesor ne more vstati! Telo ga noče več ubogati!"

Lenka je odšla in se takoj vrnila z gospo in Marico. Obe sta bili razmršeni in za silo ogrnjeni v ponošene nočne halje.

"Kaj pa zopet sitnariš?" se je oglašila gospa soproga, a ko si ga je dobro ogledala, je postala naenkrat vsa dobra, topla in prijazna: "Lezi, lezi!" je prosila. "Ti revež ti! Kaj je prišlo do te? Usmiljeni Bog nam pomagaj!" Tlačila ga je nazaj, profesor je legel in začepetal in čudno mlaskal z jezikom: "Mislim, zdi se mi, da je — takole — hipna slabost." In dvakrat je nervozno stresnil svojo drobno in golo glavo. "Po zdravniku!" je skoro vzkrliknila Marica, ki je stala razkušana ob vznožju postelje in se pričela vsled nenadnega slučaja tresti.

"Ne, ne!" je prosil profesor, mlaskal in šepetal. "To bo prešlo, saj čutim, da bo prešlo! Do jutri počakajmo, do jutri." In sredi vsega tega se je domislil na svoj najnovejši rokopis in prosil Marico: "Marica, daj, daj! Vzemij ključ iz mojih hlač, tamle vise ob durih, odkleni mizo, vzemi rokopis, ki leži na njej, pa ga zakleni vanjo, daj, daj! Ključ mi daj sem pod vzglavje!"

Marica je storila tako, gospa pa se je naglo domislila na konjak in čaj. "Prinesite, Lenka, brž, brž! Kaj stojite kakor štor, skočite, zasukajte se, pokažite, da ste med gospodo!"

Vse dopoldne so ga silile in pitale ženske z močnimi in krepičnimi jedmi, in ko je popoldne zaspal, sta šli gospa in Marica naglo h Guštinčičevi obitelji, da ji naznanita profesorjevo bolezen. Pri vratih v stanovanje je gospa hrupno zvonila in četvero ljudi je hitelo naenkrat odpirat. Skozi kuhinjska vrata teta Agata, skozi prva sobna Vladimir in Dragotin, skozi druga gospodar — urednik sam, ki ga je bilo čuti po glasu in po hoji tudi ven na hodnik in stopnice: "Kakšna gromska strela —"

Ko so bila vrata odprta, se je neprimerno globoko poklonil in zagotoval: "O-o, o-o, to je imenitno, to je prelestno, kar naprej prosim, kar naprej!"

"Oh", je pričela gospa, "oh", in vila bel robec v črno orokovičeni desnici, "rečem ti, ljuba moja Agata, Bog me tepe!"

In Agata takoj hiti vsa preplašena: "Bog nas vari, tak govori, ljuba duša!"

"Moj mož, moj Julček, ki živi tako dolgo že skupaj zdrava in zadovoljna in srečna, on je zbolel!"

"Ha!" zastavi besedo gospod Anton in pokaže v zraku tik resnega in rdečega obraza stegnjenost in napeto dlan. "Ha! Mora! Žene se preveč, žene, za vsako stvar! Saj poznamo take ljudi!" Zdaj prične z roko pritrdjevati. "Če ga bolha piči, pa misli, da ima nož v srcu! Če ga opozoriš, da mu visi trak iz hlač, pa misli, da si ga razžalil!"

"Oh, oh!" jadikuje teta Agata. "Kako pa je prežaltnemu gospodu? Ali so hudo bolni?"

"Leži!" pripoveduje gospa Ana, vzdihuje vmes, mečka v roki robec in kremži obraz. "Telo mu ne služi. Voljo ima, da bi dvignil roko, pa je ne more. Najhuje je, ker smo same ženske v stanovanju!"

"Če ne bo nečoj bolje, pa bomo prišli jutri vsi skupaj k vam. Sicer pa glave smrt ne ugonobi zlepa, hrusta pa stare, kakor bi zmela mušico med prsti," razlaga in objubljuje urednik.

Marica, Vladimir in Dragotin stoje zadaj in ne pridejo dolgo do besede.

(Dalje prihodnjik.)

VRHNJA PLAST

"Cuthbert hoče postati vojaški strokovnjak."

neumljiva umetniška skladba na modernem evropskem odru. Kakor ne more na svetu noben umetnik naslikati vseh tistih čarobnih barv, ki jih razliva zahajajoče solnce po nebeškem svodu, tako tudi ne more noben skladatelj podati tega, kar daje naravna simfonija in naravna poezija človeškega plemena z neizprieno duho.

Laotski dom

Laotski dom je nekaj simbol srečnega življenja. Priroda, ki v njej živi Laot, je bogata in mu nudi vsega, kar je potrebno za preprosto in naravno življenje. Razne strasti, ki so se po deželah moderne civilizacije razpasle do skrajnosti, se v življenju Laotov še niso ukoreninile. Za zunanji svet se tudi navadni Laot in tudi vsa preprosta plemena, živeča v srcu Zaprane Indije, ne zmenijo. Samska država zahteva od vsakega le malenkostne davke, ki mu ne grene življenja. Njih preskrba jim ne dala skrbi. Laot od svojega očeta ne dobi drugega ko življenje. Za bodočnost otrok skrbi priroda in usoda. Za hrano jim raste riž in sadje, ki zahteva le malo dela in oskrbovanja. Gozd jim nudi divjega sadja, raznih korenin, zelenjave, divjačine in medu, potoki in jezera pa so polna okusnih rib in drugih vodnih živali. Laot ne pozna posojilnic in hranilnic, ne strasti po kopičenju kapitala, on ima duševno bogastvo zadovoljnosti.

V laotski družini in v družinah skoraj vseh drugih narodov Zaprane Indije, kjer je razširjen buddhizem, se žena lahko prosto giblje in je družinski gospodi-

nja. Njen družabni položaj je v velikem nasprotju z ženo bližnjega Orienta, ki stoji pod vplivom mohamedanstva. Mati in hči skrbita za vsakdanjo hrano, obdelujeta polje, gojita sviloprejk, predeta, tketa ter barvata in izdelujeta obleko za vse člane družine. Žena pripravlja bel, reže tobak in zavija možu cigarete v bananove liste. Mož in sinovi sicer pomagajo pri vseh domačih opravilih, vendar je njihov najljubši posel lov in pohajkovanje po džungli.

Mnogoženstvo je dovoljeno, vendar sem po navadi videl med preprostimi ljudstvom samo po eno ženo. Po dve ali tri žene vzdržujejo le višji sloji. Glavna žena (mia luang) gospodinja, vsaka postranska žena (mia noi) ji pa mora pomagati kot strežnica pri vseh njenih poslih, vendar imajo tudi otroci postranskih žen vse pravice v družini. Opazil sem, da živita glavna in postranska žena navadno v lepi slogi in da slerbita skupno za udobnost gospodarja, kar je občudovanja vredno.

Skoro vsak Laot je rokodelc za vse predmete, ki so potrebni pri gospodarstvu. To so najrazličnejše spletene posode, mreže za ribolov, pasti za divjačino, leseni plug, grablje, vrvi, stopa za luščenje riža i. dr. Domača obrt pozna kovanje železa, ulivanje bron in raznih rudnin z najpreprostejšimi sredstvi. Občudovanja vredna so dvokolesna vozila (lo in kvien), pri katerih ni nobenega železa, torej brez železnih okovov, žebeljev in šin, celo osi so lesene. V te vozove vprejajo vole ali buvole. Ti vozovi

so se ohranili iz starih časov v neizpremenjeni obliki in so velikega pomena za gospodarsko življenje. Vsak laot je tudi stavbnik svoje hiše na kolih, ki nudi sredi tropične narave lepo romantično sliko.

Vsa laotska pa tudi druga sodredna plemena razen divjih nomadov pripadajo k buddhističnemu verstvu, pri čemer se opaža tudi starobrahmanski vpliv. Znani so najrazličnejši prijazni in neprijazni demoni (jak) in duhovi (phi). Zanimivo je češčenje duhov umrlih prednikov, zlasti starešin. Vsaka hiša ima svojo ga duha zaščitnika (phi čao ban), ki mu o posebnih prilikah daruje na domačem altarju.

Blizu vsakega laotkega doma stoji sančao, to je majhna hišica na kolih, namenjena duhovom za bivališče. Tu se darujejo najrazličnejši predmeti. Zelo razširjen je phaluskult, češčenje moškega spola (Khun phet). Češčenje ženskega spola (joni) je redkejše. V mnogih sančao sem našel iz lesa, glin, slonove kosti in drugega materiala izrezane

podobe. Sančao, ki so namenjeni vodnim demonom, so postavljeni na bregovih rek in jezer njih se vidijo razen drugih rovt tudi krokodilove lobanje (Dalje prihodnjik.)

Trinerjevo grenko vino vam da več za vaš denar

Trinerjevo grenko vino se je pojavilo nazaj v 18 učenih steklenicah, ki zadovolji svoje odjemalce v časih, ko so se vsemu cene zvišale. Ako ta železnica prijala ljudem skozi zadnjih 55 let, morajo biti prikljubljeno gotovi važni vzroki. Glavni vzrok pa je: Trinerjevo grenko vino je zanesljiva zmes za zdravje in mlo odvajalno sredstvo, ki zadovolji. In sedaj, ko so pridne zmesi še Vitamin B-1, ki je važno za izboljšanje apetita in bavo, Trinerjevo grenko vino je boljše kot kdaj prej. Boljši lekarnar ima na prodaj Trinerjevo grenko vino z Vitamin B-1. Ako ga ne morete dobiti, pošljite \$1.25, tedaj pošljite \$1.25, \$6.50 na Jos. Triner Corp., 1332 Ashland Ave., Chicago, Ill., in dobete eno ali šest steklenic Trinerjevega grenkega vina z Vitamin B-1 poštne prosto.

ROJAKI SLOVENC!

RELiance FEDERAL SAVINGS & LOAN ASSN. Vam naznanja, da posojujemo denar na prve hipoteke (First Mortgages) pod najboljšimi pogoji in predvsem: PO NAJNIZJIH OBRESTITIH na zapadni strani mesta Chicago.

V slučaju, da rabite denar za posojilo, obrnite se na naš urad, kateri služi v polno zadovoljstvo slovenskega naroda že nad 34 let.

Točna in poštna postrežba Vam je zagotovljena po našem postopku.

Za Vašo naklonjenost se Vam priporoča LEO JURJOVEC Sr., predsednik

RELiance FEDERAL SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

1904 WEST CERMAK ROAD, CHICAGO, ILL. - CANAL 383

TISKARNA S.N.P.J.

sprejema vsa

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNOVA DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
. Cene zmerne, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 S. Lawndale Avenue Chicago, Illinois
TEL. ROCKWELL 4904

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane na vse enako, na član ali nečlane \$6.00 in eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri zasemanu \$1.25 in tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vroka, roč da je list predrag za člane SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnili:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list, tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ni storil, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročnina.

Cena listu Prosveta je:

Za Zdrut, države in Kanado	Čl. \$6.00	Za Cicero in Chicago	je \$7.50
1 tednik in	4.80	1 tednik in	6.50
2 tednika in	3.60	2 tednika in	5.50
3 tednike in	2.40	3 tednike in	4.50
4 tednike in	1.20	4 tednike in	3.50
5 tednikov in	nič	5 tednikov in	2.50

Za Evropo je \$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja Money Order v plam in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina

PROSVETA, SNPJ,
2657 So. Lawndale Ave.
Chicago, Ill.

Priloženo pošljim naročnino na list Prosveto vsoto \$

1. Ime _____ Čl. družina _____

Naslov _____

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledenč članov moje družine:

2. _____ Čl. družina _____

3. _____ Čl. družina _____

4. _____ Čl. družina _____

5. _____ Čl. družina _____

Mesto _____ Država _____

Nov naročnik ☐ Star naročnik ☐

V džunglah

belega slona

Dokivljaj in vtisi s pohodov po notranosti Zaprane Indije

Ing. Ferdo Lupis

(Nadaljevanje.)

Pozneje sva se z vljudnim čaoluangom še večkrat dobila v Bangkoku, kadar je bila kaka dvorna svečanost v kraljevi palači.

Idila tropičnega večera

Za stanovanje v Lampangu mi je čaoluang odmenil svojo vilo, ki je bila vedno pripravljena za goste, višje siamske uradnike in kraljeve dostojanstvenike. Vila je stala sredi bujnega vrta z visokimi tropičnimi drevesi. Ob verandi je stalo velikanško, morda tisoč let staro, buddhistom sveto drevo "bo", ki je tvorilo s svojimi do zemlje visokimi vejami veličastne sence.

Z verande sem imel na eni strani lep razgled na glavno cesto in čaoluangove vrtove, na drugi pa na reko Me Wang, kjer je na osušenem peščenem obrežju ležalo vse polno debel, ki jih je zadnja velika voda prinesla iz severnih pragov in so bila

last kapitalističnih podjetij v Bangkoku.

V plitvi vodi so se kopali zagoreli otroci obojega spola in različne starosti, veselili so se svojega življenja in uganjali otroške burke.

Brez daljšega mraka je nastopila čarobna tropična noč v laotski deželi. Pričelo se je nočno življenje. Netopirji, ponočni metulji in žuželke so letale ob verandi in tudi okoli mene. Iz kokosovih palm in drugega sadnega drevja je bilo slišati čudno cviljenje in šumenje: na tisoče letajočih psov je uganjalo tam svoje orglje. Vmes se je oglašala sova ali kaka druga nočna ptica. Iz notranjih prostorov mojega stanovanja se je v presledkih slišal našega hišnega soprebivalca zamolklo doneči glas: "toke, toke." To je peden dolg rjav in zajeten kušcar, ki je sicer ostudna, pa vendar popolnoma nedolžna žival, škoda, da zalezuje kaj rad majhne činčoke, sive kuščarje, ki jih je vse polno po siamskih domovih in so povsod dobrodošli gosti, ker zatirajo nadležni mrčes.

Vkljub temu, da sem imel že večkrat priliko občudovati take in enake večerne-pojave in naravne prizore v tropičnem podnebu Zaprane Indije, me je vendar to naravno življenje zanimalo. Takih prizorov ni mogoče po-

pisati, vse to se mora doživeti. Čudna moč tropične noči in naravnih sil je vplivala vedno blagodejno na mojo dušo . . .

To noč so se pletle moje misli okoli dogodkov tega dneva in so prehajale v neodoljivo hrepeneje po potovanju skozi neznane kraje laotake zemlje in dežele Šanov, kjer je ne le prebivalstvo, ampak tudi priroda še prepuščena sama sebi, kjer preživlja divja in napol divja človeška plemena svoje mirno in srečno življenje, ki ne pozna evropske strasti, ker evropska civilizacija še ni našla poti do njih . . .

Pred mojim stanovanjem se je zbralo pod svetim drevesom nekaj domačinov, ki jih je guverner naročil, da zapoje in zagodejo nekaj laotskih pesmi. Kdor je navajen na moderno salonsko glasbo in popevke, bi pri naravnih pesmih teh ljudi težko občutil tisti užitek, ki ga ima pri modernih glasbenih prireditvah. Meni je primitivno petje in glasba teh naravnih ljudi ugajala, kajti čim bolj sem se uživil v naravna čustva domačinov, tem bolj sem umeval njih naravno pesem.

Koncert, ki so ga nam priredili ti sinovi narave pod svetim drevesom, je trajal nekako do polnoči. Zadovoljstvo, ki je navdajalo moje srce ta večer, prekaša čustva, ki mi jih vzbuja

